

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 377.8

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.13218652>

**Підготовка у фахових коледжах майбутніх вчителів до інтеграції в
початковій школі**

Сороколита Ольга Володимирівна

викладач Івано-Франківського фахового коледжу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 76018, Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-5057-0656>

Михайлишин Галина Йосипівна

доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-7038-057X>

Прийнято: 11. 07. 24 | Опубліковано: 29. 07. 24

Анотація. Учитель початкових класів повинен володіти освітніми технологіями, які забезпечать результативність навчання. Однією із ознак сучасних освітніх трансформацій є впровадження інтеграції. Інтеграція навчальних предметів у початковій школі - ефективна форма навчання молодших школярів. Це необхідно враховувати при підготовці майбутніх педагогів для початкової ланки освіти.

У статті описані організаційно-педагогічні умови для ефективної підготовки фахових молодших бакалаврів до викладання інтегрованих курсів у початковій школі: дотримання принципів цілісності та системності в підготовці майбутніх вчителів; застосування інтегрованого підходу в освітньому процесі коледжу; ефективна організація практичного навчання; використання інноваційних методик та технологій в освітньому процесі; сприяння розвитку педагогічної компетентності студентів; формування професійної самосвідомості майбутніх педагогів; організація підтримки та менторства здобувачів освіти.

Описане авторське бачення реалізації даних умов у навчально-виховному процесі фахового коледжу, який готує майбутніх вчителів початкової ланки освіти. Під час дослідження використано методи аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння.

За результатами опитування вчителів початкової школи та викладачів закладу фахової передвищої освіти встановлено, які із запропонованих організаційно-педагогічних умов найдієвіші. Це виявились інтенсивна практична підготовка в реальних умовах і застосування інтегрованого підходу в освітньому процесі підготовки майбутніх педагогів. Дані умови рекомендовано впроваджувати в навчальний процес коледжів із педагогічними спеціальностями.

Комплекс організаційно-педагогічних умов є важливою складовою моделі підготовки майбутніх вчителів початкової школи в закладах фахової передвищої освіти задля реалізації основних принципів Концепції Нової української школи.

Ключові слова: фахова підготовка, вчитель початкової школи, інтеграція, інтегровані навчальні дисципліни, фаховий молодший бакалавр, педагогічні умови.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

**The training of future teachers in professional colleges for integration in
primary school**

Sorokolita Olha

Teacher of Ivano-Frankivsk Professional College Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 76018, 1 Bandera str., Ivano-Frankivsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5057-0656>

Mykhailyshyn Halyna

Doctor of Philosophy Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 76018, 57 Shevchenka str., Ivano-Frankivsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-7038-057X>

***Abstract.** The teacher of primary school must possess educational technologies that will ensure effective learning. One of the signs of modern educational transformations is the introduction of integration. Integration of educational subjects in primary school is an effective form of education for younger students. This must be taken into account when training future teachers for the primary level of education.*

The article proposes organizational and pedagogical conditions for the effective training of professional junior bachelors for teaching integrated courses in elementary school: compliance with the principles of integrity and systematicity in the training of future teachers; application of an integrated approach in the educational process of the college; effective organization of practical training; use of innovative methods and technologies in the educational process; promoting the development of pedagogical competence of students; formation of professional self-

awareness of future teachers; organization of support and mentoring of education seekers.

The author's vision of the implementation of these conditions in the educational process of the vocational college is described. During the research, methods of analysis, synthesis, generalization and comparison were used. Based on the results of a survey of primary school teachers and college teachers, it was determined which of the proposed organizational and pedagogical conditions are the most effective. This turned out to be intensive practical training in real conditions and the use of an integrated approach in the educational process of training future teachers. These conditions are recommended to be implemented in the educational process of colleges with pedagogical specialties.

The complex of organizational and pedagogical conditions is an important component of the model of training the future primary school teacher of professional pre-higher education institutions for the implementation of the main principles of the Concept of the New Ukrainian School.

***Keywords:** professional training, primary school teacher, integration, integrated educational disciplines, professional junior bachelor, pedagogical conditions.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. За останнє десятиліття в Україні сформована законодавча база, на якій реалізується процес трансформації освітньої системи, адаптації її до сучасних умов. В основі реорганізації шкільної освіти лежить ідея максимально ефективного озброєння школярів знаннями про світ і підготовки до життя в епоху глобалізаційної та цифрової реальності. Нові підходи, попри інші завдання,

повинні сприяти розкриттю в підростаючого покоління здібностей та нахилів, формуванню світоглядних орієнтирів та виробленню життєвих програм.

Початкова школа, як первинний етап освіти, закладає освітні, пізнавальні, світоглядні програми та водночас формує коло інтересів дитини, довгострокову програму особистості. Однією з найперспективніших інновацій для початкової освіти є інтеграція, яку сучасна педагогічна наука розглядає важливим дидактичним принципом. Сама ідея інтеграції полягає у взаємопроникненні різних наукових галузей одна в одну задля того, щоб учень впродовж навчання отримав цілісну картину світу. Тому актуалізувалось питання підготовки фахівців, молодшої генерації педагогів, які зможуть результативно втілювати ідеї інтегрованої освіти. Одним із таких аспектів є підготовка фахових молодших бакалаврів як одного із сегментів кадрового забезпечення та надання їм навичок роботи у початковій школі за принципом інтегрованої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливостям підготовки фахових молодших бакалаврів присвячено чимало публікацій: А. Бевз вивчала особливості формування професійної компетентності фахових молодших бакалаврів [1]; В. Любарець і А. Любима [7] та В. Радкевич, П. Лузан і Т. Пащенко [13], Р. Курок [4], О. Макарук [8] досліджували актуальні питання професійної підготовки фахових молодших бакалаврів у коледжах; законодавчі особливості організації освітнього процесу в системі фахової передвищої освіти розглядали В. Мороз [9], Т. Равчина і Г. Шемелюк [12]; реалізацію основних законодавчих ініціатив у фаховій передвищій освіті описав О. Шаров [21]; Т. Ткач і В. Люцина досліджували особливості психологічної підготовки молодших бакалаврів дошкільної освіти [16].

Підготовку вчителів початкових класів до проведення інтегрованих уроків вивчали О. Савченко [14], Н. Хаджинова [17], О. Муращенко [10], Т. Шанекова [20] та ін..

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Акцентуємо увагу, що немає ґрунтовних досліджень проблеми підготовки в закладах фахової передвищої освіти майбутніх педагогів до інтеграції в початковій ланці освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у виокремлення організаційно-педагогічних умов для ефективної підготовки фахових молодших бакалаврів до викладання інтегрованих курсів у початковій школі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів (Результати дослідження). Ми тлумачимо готовність фахового молодшого бакалавра до викладання інтегрованих курсів у початковій школі як наявність у нього відповідної сукупності компетентностей, які дозволять йому ефективно реалізувати інтегративний підхід в навчально-виховному процесі початкової школи.

При підготовці майбутніх вчителів педагогічні умови є особливостями організації освітньо-виховного процесу з метою цілісного навчання та виховання здобувачів освіти, розвитку їх педагогічної обдарованості та сприяння їх всебічному гармонійному розвитку. Задля успішної професійної підготовки майбутніх вчителів до викладання інтегрованих курсів у початковій школі необхідно забезпечити формування і дотримання педагогічних умов, які є конкретними для визначеної спеціальності, що узгоджується із думкою А. Литвина та О. Мацейко, які під педагогічними умовами розуміють такі, що «спеціально створюються в освітньому процесі з

метою підвищення його ефективності чи впровадження певних інновацій» [5, с.46].

Погоджуємось з думкою Т. Вдовичин, що для майбутніх педагогічних працівників педагогічні умови можна розглядати «як певні обставини процесу навчання, в яких враховано наявні умови навчання, передбачено способи перетворення даних умов у напрямі цілей навчання, відібрано та використано елементи змісту, методи й організаційні форми навчання з урахуванням принципів оптимізації» [2, с.229].

Ми проаналізували Стандарт фахової передвищої освіти України зі спеціальності 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» [15] та розроблені на основі нього освітньо-професійні програми фахових коледжів педагогічного профілю. Врахувавши описані Є. Хриковим в [18, с.9-10] властивості педагогічних умов як складових наукових досліджень, виокремили такі умови для освітнього процесу, які, на нашу думку, є важливими для вирішення поставленого нами завдання:

- 1) дотримання принципів цілісності та системності в підготовці майбутніх вчителів;
- 2) застосування інтегрованого підходу в освітньому процесі;
- 3) ефективна організація практичного навчання;
- 4) використання інноваційних методик та технологій в освітньому процесі;
- 5) сприяння розвитку педагогічної компетентності студентів;
- 6) формування професійної самосвідомості майбутніх педагогів;
- 7) організація підтримки та менторства здобувачів освіти.

Нам суголосна думка А. Литвина, що «успішність виділення умов залежить від: 1) чіткості визначення кінцевої мети і результату, який повинен

бути досягнутий; 2) врахування, що на певних етапах педагогічного процесу умови можуть виступати як результат, досягнутий у процесі їх реалізації; 3) усвідомлення, що будь-який педагогічний процес може успішно функціонувати лише за певного комплексу необхідних і достатніх умов» [6, с.32]. Вважаємо, що фахова підготовка здобувачів освіти, при правильній реалізації даних умов, сприятиме їхньому успішному розвитку як майбутніх вчителів. Гіпотетично виконання таких умов формуватиме готовність майбутніх вчителів до викладання інтегрованих дисциплін.

Детальніше опишемо наше бачення реалізації запропонованих умов.

Цілісність та системність програми підготовки майбутніх вчителів забезпечуватиме не тільки набуття теоретичних знань, а й формуванню практичних навичок у їхній майбутній професійній діяльності. Дана умова реалізується через оптимальне поєднання теоретичного навчання студентів з практичними заняттями, стажуванням у школах, активним залученням їх до педагогічної практики. Вона повинна відображатися в навчальних планах та силабусах. Задля її реалізації рекомендуємо розробляти інтегровані освітні програми, які включатимуть елементи інтегрованих курсів, що дозволить сформувати у студентів системне уявлення про можливості взаємодій різних шкільних навчальних предметів.

Програму підготовки необхідно постійно оновлювати та вдосконалювати з урахуванням актуальних тенденцій в освіті та потреб ринку праці. Такі заходи повинні регламентуватись відповідними документами з організації освітнього процесу.

Другу умову необхідно розуміти як надання можливості студентам вивчати предмети взаємопов'язано та інтегровано, щоб зрозуміти, як знання з одного предмету можуть бути застосовані у контексті іншого. Для цього рекомендуємо комплексне планування навчальних курсів під час розробки

освітніх програм. Наприклад, планувати заняття з поєднанням методик з різних предметів. Такі пропозиції можна включити й у варіативну частину освітньої програми. Викладачі також можуть розробити і запропонувати тематичні модулі або проєкти, які охоплюватимуть кілька навчальних курсів водночас.

Для отримання студентами практичних навичок роботи з молодшими школярами потрібно створити їм можливість здобувати педагогічний досвід у реальних умовах, тобто удосконалити практичну підготовку в початкових школах під керівництвом досвідчених вчителів-практиків і водночас із супроводом викладача-методиста. З цією метою планово передбачити практичні заняття та стажування у початкових школах, де студенти матимуть можливість застосовувати знання з різних предметів у реальному навчальному середовищі.

Для реалізації умови щодо практичного навчання можна використовувати віртуальні стажування за допомогою відповідних програм, які створюють онлайн середовище, в якому студенти мають можливість спілкуватися з фахівцями – вчителями-методистами, виконувати реальні завдання (розробляти навчальні ситуації тощо).

Для підвищення ефективності освітнього процесу навчання та вмотивованості студентів до навчання рекомендуємо передбачати в організаційно-методичному супроводі навчального процесу використання сучасних методів і засобів навчання, наприклад: інтерактивні дошки, інформаційно-комунікаційні технології, освітні онлайн-ресурси, мультимедійні продукти, пошуково-діагностичні можливості штучного інтелекту та інші. Очевидно, що при цьому необхідно розвивати у студентів цифрову, інформаційну компетентності, формувати їхню медіаграмотність.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Під час проведення навчальних занять викладачі можуть застосовувати інноваційні методики та технології. Наприклад, створення інтерактивних презентацій, відеоуроків, веб-квестів тощо.

Особливості організації навчального процесу в українських освітніх закладах за останні роки (пандемія, воєнний стан) зумовили необхідність розробки віртуальних освітніх середовищ, освітніх онлайн-платформ, інтерактивних курсів (*На урок, Всеосвіта, Prometheus, власні дистанційні платформи закладу освіти*), які дозволять студентам здійснювати навчання у зручний для них час та в зручному місці.

Заклад освіти повинен сприяти постійному професійному розвитку викладачів та студентів задля вивчення новітніх технологій та методик навчання. Викладачі, які готують майбутніх вчителів, повинні мати можливість проходження курсів підвищення кваліфікації з методики викладання інтегрованих курсів та застосування інноваційних методів навчання. Заохочення керівництвом закладу викладачів до професійного самовдосконалення засвідчуватиме його сприяння підвищенню якості освіти.

Якісна підготовка майбутніх педагогічних кадрів передбачає формування в них широкого спектру педагогічних компетентностей, серед яких: організаційно-дидактичні (уміння планувати та проводити урок), психолого-педагогічні (вміння працювати з різними типами учнів, надавати їм психолого-педагогічну підтримку), контрольнo-діагностичні (вміння оцінювати навчальні досягнення учнів та робити аналіз отриманих результатів) тощо. Тому наступну умову можна реалізувати шляхом розробки інтерактивних і практичних навчальних модулів, які допоможуть студентам набувати педагогічний досвід у реальних умовах. Такі модулі можуть включати рольові ігри, симуляції заняття, педагогічні вправи та ін. Водночас слушно Л. Красюк, Я. Макаренко і Т. Мірошніченко вважають, що

«формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів в умовах війни потребує спеціальних стратегій та підходів, які враховують специфіку кризових ситуацій [3, с.11]

Необхідно сприяти розвитку у майбутніх педагогів свідомості про важливість професії вчителя, розуміння ними власних сильних та слабких сторін, формувати у студентів готовність до перманентного самовдосконалення та самоосвіти. Підтримуємо тезу О. Цюняк, що «професія вчителя вимагає значних психоемоційних затрат, вирішення непростих, неочікуваних педагогічних ситуацій, це складна інтелектуальна та емоційна праця» [19, с.49], особливо в сучасних кризових ситуаціях.

Провідні викладачі рекомендують студентам вести педагогічне портфоліо, в якому поступово відображати свій професійний розвиток, досягнення та рефлексії, що сприятиме систематичному вдосконаленню майбутніх вчителів вже навіть на етапі навчання. Виконання професійних завдань під час реалізації практичної частини підготовки також розвивають у студентів відчуття власної відповідальності за свій професійний розвиток та успіхи.

Професійному розвитку студентів сприятиме також заохочення їх до проведення дослідницьких проєктів з використанням інноваційних освітніх методик та технологій [11]. Результат досліджень може бути оформлений як наукова робота, реферат чи публікація та апробований під час виступу на засіданні наукового гуртка, науково-практичній конференції, семінарі, щорічних звітних наукових конференціях. Студенти повинні добре опанувати особливості використання проєктних технологій, бо вони найефективніші при впровадженні інтегративного підходу в навчальному процесі початкової школи.

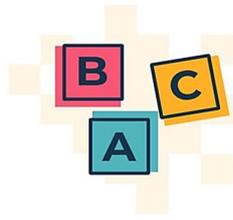
ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Важливо у професійній підготовці забезпечити студентам підтримку та наставництво від досвідчених вчителів-практиків та викладачів. Наставник потрібний здобувачу освіти для надання допомоги у вирішенні труднощів методичного, організаційного характеру. Він повинен сприяти розвитку професійної самоідентифікації майбутнього вчителя. Ефективні науково-практичні семінари та майстер-класи з педагогами, які мають великий практичний досвід. Професійному розвитку сприяє участь у педагогічних конференціях, семінарах, воркшопах. На таких заходах студенти вивчають нові методи та стратегії викладання, обмінюються набутим впродовж практичної частини підготовки досвідом, отримують фахові поради.

Заклад освіти може розробити програму менторства. Важливі відбір та підготовка кваліфікованих та спроможних менторів, які зможуть надати ефективну підтримку студентам у їхньому професійному розвитку. Індивідуальне менторство варто практикувати для надання підтримки молодшим студентам у процесі їхньої адаптації при вступі до коледжу, включаючи допомогу з розуміння особливостей організації навчального процесу.

Зараз набуло поширення онлайн-менторство через онлайн-платформи та різні онлайн-засоби комунікації (viber, zoom, google meet, whatsapp та інші).

Організація освітнього процесу передбачає наявність чіткої і прозорої системи контролю та оцінювання рівня результатів навчання студентів. Для реалізації нашої мети необхідно розробити таку систему, яка враховуватиме не тільки знання здобувачів освіти з окремих освітніх компонент, а й їхню здатність застосовувати ці знання в контексті інтегрованих курсів. Автоматизувати оцінку знань, навичок і навіть результатів практичного навчання студентів можна за допомогою штучного інтелекту.

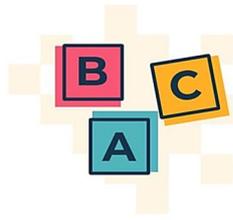

Ми опитали 56 вчителів початкових класів міста Івано-Франківська та 20 викладачів Івано-Франківського фахового коледжу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, які готують педагогів для початкової школи. Вчителі вважають, що для формування в коледжі інтегративної компетентності у майбутніх педагогів серед запропонованих нами ефективними є наступні умови: правильна організація практичної підготовки в реальних умовах (78,6%); застосування інтегрованого підходу в освітньому процесі коледжу (78,6%); використання інноваційних методик та технологій в освітньому процесі (71,4%). Викладачі також віддали перевагу ефективній правильній організації практичної підготовки (80,0%); застосуванню інтегрованого підходу в освітньому процесі коледжу (70,0%); водночас зазначили важливість організації підтримки та менторства здобувачів освіти (70,0%).

Зауважимо, що стохастичний характер педагогічних умов щодо забезпечення результату педагогічної діяльності зумовлений тим, що для будь-якої педагогічної системи вони не можуть гарантувати отримання очікуваного результату, проте їх забезпечення має підвищити ймовірність досягнення даного результату.

Висновки. Для реалізації основних вимог Концепції Нової української школи необхідно формувати у майбутніх педагогів інтегративну компетентність – вміння ефективно використовувати інтеграційні технології у навчально-виховному процесі.

Враховуючи особливості початкової ланки освітньої системи та функціональну роль фахової передвищої освіти, важливо забезпечити виконання ефективних педагогічних умов при організації навчального процесу в коледжах, які готують майбутніх вчителів початкових класів.

Особливістю запропонованої нами сукупності педагогічних умов є обов'язкова побудова підготовки майбутніх вчителів на інтегративній основі, що практично демонструватиме студентам важливість інтеграції в освіті, ефективність інтеграційних технологій навчання для системного сприйняття світу. Також вважаємо, що необхідно підсилити професійно-консультативну підтримку здобувачів освіти з боку вчителів і викладачів, особливо під час практичної підготовки.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у побудові, обґрунтуванні та апробації організаційно-функціональної моделі підготовки в закладах фахової передвищої освіти майбутніх вчителів до інтеграції в початковій школі.

Список використаних джерел

1. Бевз А. В. Особливості формування професійної компетентності фахових молодших бакалаврів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2020. (191), 212-216.
2. Вдовичин Т. Я. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов для забезпечення навчального процесу майбутніх бакалаврів інформатики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2013. Вип. 34. С. 225-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2013_34_50
3. Красюк, Л. В., Макаренко, Я. М., & Мірошніченко, Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів на тлі масштабної військової агресії. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 2024, (7). URL: <https://doi.org/10.57125/pedacademy.2024.06.29.05> (дата звернення: 26.06.2024).

4. Курок Р. Тенденції розвитку фахової передвищої освіти в сучасних умовах. *Професійна педагогіка*. 2021. № 1 (22). С. 41-48.
5. Литвин А., Мацейко О. Методологічні засади поняття «Педагогічні умови». *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 4. С.43–63.
6. Литвин, А. В. *Методологічні засади поняття «педагогічні умови»* : практ. посібник. 3-е вид. доп. Львів : ЛДУБЖД, 2022. 90 с.
7. Любарець В., Любима А. Становлення конкурентоспроможності майбутніх фахових молодших бакалаврів з інженерії програмного забезпечення. *Вища освіта України*, 2022. Вип.1-2. С.38-43.
8. Макарук О. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів. *Доступність і неперервність освіти впродовж життя: зарубіжний досвід та національна практика*, 2022. С.92-94.
9. Мороз В. М. Сучасна система фахової передвищої освіти як складова механізму забезпечення якості вищої освіти: державноуправлінський аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 88-96.
10. Муращенко О. В. Підготовка вчителів початкових класів у системі післядипломної освіти до інтегрованого навчання молодших школярів Дис.на здобуття наук. ст. канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Запорізький національний університет, 2021. 329 с.
- 11.Прядко А. М. Інновації в освіті – запорука якісної підготовки фахових молодших бакалаврів. *Інновації в освіті: проблеми, тенденції та перспективи розвитку*. Зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 21 квітня 2023 року. Запоріжжя – Чернівці : НМЦ ПТО у Запорізькій області – Видавничий дім «Букрек», 2023. С.391-395.

12. Равчина Т., Шемелюк Г. Організація освітнього процесу в системі фахової передвищої освіти у вимірі законодавчих змін. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна*. 2019. Вип. 34. С.198–208.

13. Радкевич, В. О., Лузан, П. Г., & Пащенко, Т. М. Фахова передвища освіта: аналітичний огляд ефективності. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2022. 4(2), 1-12.

14. Савченко О. Я. *Сучасний урок у початкових класах*. Київ : Магістр-С, 1997. 255 с.

15. Стандарт фахової передвищої освіти України: освітньо-професійний ступінь Фаховий молодший бакалавр, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 013 Початкова освіта. 2021. Затверджений Наказом МОН №801 від 13.07.2021.

16. Ткач, Т., & Люцина, В. Психологічна підготовка молодших бакалаврів дошкільної освіти у закладах фахової передвищої освіти. *Preschool Education: Global Trends*, 2022. №2, 189-208.

17. Хаджинова Н.В. Інтеграція навчальних предметів в початковій школі, як ефективна форма навчання молодших школярів. URL: <https://naurok.com.ua/integraciya-navchalnih-predmetiv-v-pochatkoviy-shkoli-393572.html> (дата звернення 03.03.2024)

18. Хриков Є.М. Педагогічні умови в структурі наукового знання. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки». Черкаси. 2022. Вип. 4. С. 5–10.

19. Цюняк О. Формування емоційної культури вчителів початкових класів у період війни. *Імідж сучасного педагога*. 2022. №3 (204). С.48–52.

20. Шанекова Т.І. Сучасні пріоритети професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до проведення інтегрованих уроків. *Вища освіта*

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

України в контексті інтеграції до світового освітнього простору. Київ, 2019.
№ 6.2. Т.4 (82). С.504-514.

21. Шаров О. І. Закон України «Про фахову передвищу освіту» – нові можливості та перспективи. *Фахова передвища освіта*. 2019. № 1 [48]. С. 4–7.